

Uredništvo: Ljubljana, Knašjeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Inšertni oddelček: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492. Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2450. Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190. Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100. Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42. Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo
Ljubljana: Knašjeva ulica 5, Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126. vsak ponedeljek zjutraj. — Naroba se posebej in velja po pošti prejemana Din 4., po razpisnih cenah dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11, Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1, Tel. 66.
Rokopisni se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Po devalvaciji francoskega franka:

Splošna devalvacija zlatih valut

Franciji sledita sedaj tudi Švica in Nizozemska

Pariz, 27. septembra. d. Sklep francoske vlade, da bo navzlic dosedanjemu odporu in navzlic izjavam proti devalvaciji znižala zlato vrednost francoskega franka, je celo v Franciji, kjer že poldrugo leto razpravljajo o tem vprašanju, prišel nepričakovano. Ves razvoj dogodkov kaže, da je bila francoska vlada v zadnjem trenutku zaradi poka dogodkov prisiljena k takojšnji odločitvi. Po ostritem gospodarskih težkoč, nazadovanje zlatega zaklada in rastoče težkoče državnih financ, vse to je prisililo francosko vlado, da je pospešila svoja pogajanja z Anglijo in Francijo za valutni sporazum, na drugi strani pa sta se morali tudi Anglija in Francija spričo tega položaja takoj odločiti za sporazum.

Sklep francoske vlade pa je še bolj prešenetil ostali dve državi zlatega bloka. Švico in Nizozemsko, ki se prvi čas sploh nista znašli v novem položaju. Švicarska vlada je še včeraj dopoldne objavila komuniké, ki pravi, da bo Švica vztrajala pri dosedanji zlati pariteti, že popoldne pa se je morala zaradi naglega poka dogodkov in pod vplivom francoske intervencije odločiti, da prav tako devalvirata švicarski frank. Tudi nizozemska vlada je včeraj objavila komuniké, da ne bo sledila francoskemu zgledu, danes pa poročajo iz Haaga, da je bila vlada prisiljena revidirati včerajšnje stališče. Nepričakovano je prepovedala izvoz zlata in je odredila, da se zapro vse borze za dva dni. V načelu je tudi že odločeno, da se devalvirata goldinar.

Vrednost francoskega franka bo znižana za 25 do 34 odstotkov

Pariz, 27. septembra. d. Glede obsega devalvacije francoskega franka doslej še niso znane točne številke. Sploh bo v zakonu o devalvaciji franka prepovedano finančnemu ministru, da sam naknadno določi obseg devalvacije. Vsekakor Francija ne bo sledila zgledom Anglije, ki je l. 1931 opustila zlati standard in še danes ni določila nove zlate paritete, čeprav je funt že nekaj časa praktično stabiliziran. Francija pa tudi ne bo šla po isti poti, kakor sta šli Belgija in Čehoslovaška, ki sta istodobno z devalvacijo uvedli novo zlato pariteto, kajti za francoski frank se bo nova pariteta določila kasneje vsekakor pa v najkrajšem času. Zakon o devalvaciji, ki bo jutri predložen poslanski zbornici, bo vseboval pooblastilo za znižanje zlate vrednosti francoskega franka na 43 do 49 miligramov zlata. Ta nova vrednost franka je mišljena

v zlatu, ki vsebuje na 1000 gramov zlitine 900 gramov čistega zlata. Po stari pariteti je bil frank vreden 65,5 gr zlata 900/1000. Obseg devalvacije se bo torej gibal med 25 in 34 odst. sedanje vrednosti. Kakor zatrjujejo bo finančni minister na podlagi tega pooblastila takoj po sprejetju zakona določil tudi odstotek devalvacije, ki bo menda 25, 30 ali pa 33 odstotkov. Za prehodno dobo bo uvedena stroga kontrola bančnega in deviznega poslovanja. Borze vrednostnih papirjev bodo ostale nekaj dni zaprte. Tudi denarni zavodi prihodnje dni ne bodo poslovali. Vlada ni prepovedala izvoza zlata in menda tega tudi ne bo storila. Pač pa je Francoska banka začasno uknila prodajo zlata in bo za nekaj časa oproščena dolžnosti zamenjave bankovcev za zlato.

Prisilni odkup zlata po stari pariteti

Francoska vlada je pripravila vrsto ukrepov, ki so v zvezi z devalvacijo. Med njimi so najvažnejši naslednji:

1. Vse zlato, ki je v privatnih rokah, bo rekvirirano in bo predpisana prisilna odajda tega zlata po stari pariteti. Namen tega ukrepa je, da se prepreči neupravičena obogatitev onih, ki so v pričakovanju devalvacije tesavirali zlato. Seveda je ta ukrep dvorezen v toliko, ker bo zadel le malega kapitalista, ki ni imel priložnosti, da bi svoje premoženje prenesel v inozemstvo, ne bo pa mogel zadeti vseh onih, ki so svoje premoženje prenesli v tuje države in imajo v inozemstvu deponirano zlato.
2. Vse transakcije v tujih devizah, ki so bile izvršene od 20. do 26. septembra bodi si promptno ali v terminu bo treba prijaviti.
3. Vse delavske mezde in uradniške plače se bodo morale prilagoditi novim življenjskim stroškom. Predvidena je uvedba menjajočih se plač na podlagi indeksa cen življenjskih stroškov.

Valutni izravnalni fond

Po vzorcu Anglije bo tudi Francija ustanovila posebni valutni fond v višini 10 milijard frankov, ki bo imel namen preprečiti fluktuacijo tečaja francoskega franka. Iz okolnosti, da se ustanovi tak fond, bi se dalo sklepati, da francoska vlada ne bo ta

4. Da se onemogoči neupravičeno dviganje cen, zlasti življenjskih potrebščin, zahteva vlada pooblastilo za kontrolo nad cenami in tudi pooblastilo za eventualno znižanje carin z namenom, da se prepreči neupravičen dvig cen.

5. Da ne bi bili mali imetniki obilicij, rentniki in bivši bojevniki zaradi posledic devalvacije preobčutno oškodovani, so pred videne posebne določbe v njihovo zaščito.

6. Predlagani so tudi ukrepi za novo ureditev pokojnih zasebnih uradnikov, zlasti državnih in samoupravnih.

7. Predvideni so ukrepi za znižanje nekaterih posrednih davkov, zlasti na sladkor in bencin.

8. Obresti hipotekarnih posojil in komunalnih posojil bodo v splošnem znižane na 5 odstotkov.

9. Mestne občine bodo dobile od države za 2 milijardi frankov posojil po 5 odstotkov. Vrhu tega je ena milijarda frankov določena za hipotekarne banke in za pomorsko hipotekarno banko.

Švica in Nizozemska devalvirata svojo valuto za 30 odstotkov

Zürich, 27. septembra. d. V zvezi z načelnim sklepom švicarskega zveznega sveta glede devalvacije švicarskega franka se doznavajo, da namerava Švica izvesti devalvacijo v obsegu 30%, ker bi se pri takem obsegu devalvacije kupna moč švicarskega franka docela izenačila s kupno močjo ostalih svetovnih valut. Zvezni svet bo jutri stavil parlamentu tozadevni predlog švicarske borze bodo v ponedeljek in torek zaprte.

Veliko pozornost je vzbudilo včeraj posvetovanje švicarskega zveznega sveta z nizozemskim poslanikom Rappardom. Kakor zatrjujejo je imelo to posvetovanje namen, da bi Švica in Nizozemska postopali enotno.

Haag, 27. septembra. d. Nizozemska vlada je danes izdala dekret, s katerim se prepove izvoz zlata. Vse borze bodo ostale v

ponedeljek in torek zaprte. V načelu je nizozemska vlada že sklenila, da pristopi k devalvaciji goldinarja, vendar še ni znano v kakšnem obsegu. Pričakujejo, da bo vrednost holandskega goldinarja znižana za približno 30 odstotkov.

Kaj bo z liro?

Rim, 27. septembra. o. Odločitev francoske vlade o devalvaciji franka in ostali ukrepi, ki so v zvezi s tem sledili tudi v drugih državah, so pršli za rimsko vlado docela nepričakovano. Italijanski tisk izraža v svojih komentarjih veliko nezadovoljstvo in je presenečen zlasti zaradi tega, ker je Franciji uspelo pridobiti za svojo akcijo tudi Anglijo in Ameriko. Italijanski

listi naglašajo, da Francija ne bi smela izvesti devalvacije, predno se ni sporazumela z vsemi člani takozvanega zlatega bloka, med katere spada tudi Italija, ki pa o vsem tem ni bila niti obveščena. »Giornale d'Italia« smatra, da je v ozadju politična akcija, ki je v nemali meri naperje-

na tudi proti Italiji. To sklepa zlasti iz izjave francoskega finančnega ministra, ki je med drugim dejal, da pomeni ta valutni sporazum obenem okrepitev zveze in sodelovanja med tremi velikimi demokracijami.

Negotova usoda nemške marke in poljskega zlota

Praga, 27. septembra. d. Po vesteh iz Nemčije je sklep francoske vlade glede devalvacije franka vzbudil veliko pozornost predvsem v onih krogih, ki že nekaj let zagovarjajo potrebo devalvacije marke. Dr. Schacht namerava sicer za enkrat iz notranje-političnih vzrokov in zaradi prestižnih razlogov obrzati dosedanjo politiko, vendar trdijo v poučenih krogih, da bo tudi Nemčija izvedla devalvacijo marke, ker marka itak ni več zlata valuta in se le še fiktivno drži na zlati pariteti. Že pred meseci so se vršila v Nemčiji posvetovanja, ali ne bi kazalo devalvirati marko in s tem priznati dejansko stanje. Takrat je bilo odločeno, da mora Nemčija počakati do splošnega razčiščenja valutnih razmer v svetu. Nemški gospodarski krogi smatrajo, da je prišlo sedaj do razčiščenja, ki omogoča Nemčiji izvesti devalvacijo. Nemški industrijski krogi pričakujejo koristi od devalvacije predvsem zaradi tega, ker bi potem odpadla obremenitev v višini ene milijarde, ki jo mora danes prispevati nemška industrija v fond za dajanje izvoznih premij. Po devalvaciji bi tako izvozne premije postale docela nepotrebne. Včeraj so imeli v nemški državni banki in državnem gospodarskem ministertvu dolgotrajna posvetovanja, nakar je bila izdana pomirjalna izjava. Vse kaže da se Nemčija noče prenagli. Nemčija nima čiste zlate valute, kakor jo imata Švica in Nizozemska; ker se ves devizni promet vrši pod strogo kontrolo, lahko počaka na nadaljnji razvoj dogodkov.

Varšava, 27. septembra. d. Spričo okolnosti, da je Poljska poleg Francije, Švice, in Nizozemske edina država v Evropi, ki še vzdržuje zlato valuto, so najnovejši ukrepi Francije v poljski javnosti vzbudili precejšnjo nervoznost. Zaradi visoke vrednosti valute se bori Poljska pri izvozu z velikimi težkočami. Poljski zlot je bil sicer že pred nastopom gospodarske krize dvakrat stabiliziran, vendar menijo v gospodarskih krogih, da se tudi Poljska ne bo mogla izogniti novemu znižanju zlate vrednosti zlota. Verjetno je, da bodo v ponedeljek vse borze zaprte in da tudi banke ne bodo poslovale.

Posvetovanja v Berlinu

Berlin, 27. septembra. AA. (Havas). Gospodarski in uradni krogi se mnogo bavijo s posledicami, ki jih bo nujno izvala devalvacija francoskega franka, posebno glede nemškega gospodarstva in valute. Pod vodstvom državnega kancelarja Hitlerja se je snoči vršila konferenca, ki so se je udeležili tudi ministri za gospodarstvo dr. Schacht, finančni in zunanji minister. Danes je Hitler v spremstvu dr. Schachta odpotoval v Gornjo Šlezijo, kjer je otvoril novo državno avtomobilsko cesto. Takoj nato se je vršila posebna konferenca, na katero je bilo povabljenih večje število zastopnikov tamkajšnje industrije. Tudi na tej konferenci so razpravljali o položaju, ki je nastal zaradi devalvacije francoskega franka.

ČSR mirno čaka

Praga, 27. septembra. d. Ministrski predsednik dr. Milan Hodža je izjavil zastopnikom ti ka, da najnovejši ukrep francoske vlade ni presenetil češkoslovaških vladnih in finančnih krogov. Vlada ni izdala nikakih izrednih ukrepov za omejitve

deviznega poslovanja. Tudi ni smatrala za potrebno odrediti zaporo borz, ker je bila le črtana kotacija nekaterih deviz, ki so zaradi devalvacije francoskega franka prizadete. Francoski ukrep ne more prizadeti češkoslovaškega gospodarstva, ker češkoslovaško blago na svetovnem trgu ne prihaja v večjem obsegu v konkurenčno borbo s francoskim. Češkoslovaška vlada je že z devalvacijo v letu 1934 prilagodila svojo valuto ostalim svetovnim valutam, kar je imelo ugodne posledice za gospodarstvo. To omogoča vladi, da v miru čaka na nadaljnji potek dogodkov.

Odmevi v drugih državah

Varšava, 27. septembra. AA. (Pat) Turkajski krogi izjavljajo, da jih devalvacijski ukrep francoske vlade ni presenetil. Devalvacija franka ne bo vplivala na stabilnost poljskega zlota.

Budimpešta, 27. septembra. AA. (DNB) Uradni krogi izjavljajo da razvrednotenje francoskega franka ne bo vplivalo na madžarski denar, ker trgovinski stiki med Francijo in Madžarsko niso živahni.

Stockholm, 27. septembra. AA. (Havas). Listi poročajo o anketi finančnih krogov in poudarjajo, da so razvrednotenje francoskega franka na Švedskem pozdravili. Švedski listi pričakujejo, da se bo zaradi tega ukrepa svetovna trgovina močno razširila.

Konec mednarodne valutne vojne

Pariz, 27. septembra. d. V francoskih političnih krogih zlasti pozdravljajo, da je Franciji uspelo v trenutku, ko so se razmere tako poostrele, da je postala devalvacija neizogibna, skleniti sporazum z Anglijo in Ameriko glede stabilizacije svetovnih valut. Poleg Zedinjenih držav in Anglije ima danes Francija že zagotovljeno pomoč od 12 drugih držav. To pomeni pričetek valutnega pomirjenja v svetu po dolgotrajni valutni vojni in daje obenem garancijo za novo oživljenje svetovnega gospodarstva.

Francija pričakuje nov dotok zlata

Pariz, 27. septembra. d. V francoskih gospodarskih krogih pričakujejo, da bo imela devalvacija francoskega franka najugodnejše posledice za francosko gospodarstvo. Francoski izvoz, ki je zadnja leta stalno nazadoval, se bo sedaj brez dvoma dvignil, ker bo francosko blago postalo na inozemskem trgu konkurenčno. Ker je sedaj valutno vprašanje rešeno, bo prenehala nadaljne tezavirane zlata in je pričakovati, da se bo v kratkem pričel preobeg francoski kapital vrnati v Francijo. Ni izključno, da bo kmalu prišlo do velikega dotoka zlata v Francijo. Predvsem pa pričakuje koristi francoska tujsko-prometna industrija, ki je bila tik pred polomom, saj je tujski promet inozemcev v Franciji zadnja leta padel na 30% prejšnjega obsega, predvsem zaradi tega, ker je bil frank predrag. Pričakovati pa je tudi, da bo Francija sedaj lahko postopno uknila uvozne omejitve in kontingente in da bodo po razčiščenju valutnih razmer v Evropi tudi v drugih državah izvedene v tem pogledu znatne olajšave. Tudi po švicarskih vesteh se tamošnja hotelska industrija nadeja najboljših posledic.

Dobiček za Jugoslavijo: dve in pol milijarde Din

Beograd, 27. septembra. d. Po mnenju tukajšnjih gospodarskih in finančnih krogov ne bo imelo znižanje vrednosti francoskega in švicarskega franka neugodnih posledic za naše gospodarstvo. Sigurno je, da se bo po doseženem valutnem pomirjenju znatno razvila in povečala svetovna trgovina in bo s tem tudi olajšan izvoz iz Jugoslavije.

Za našo državo pa je predvsem važna okolnost, da je Francija naša največja upnica. Naša država je dolžna Franciji na raznih posojilih v francoskih frankih preko 2 milijardi, tj. 6 in pol milijard dinarjev. Znižanje vrednosti francoskega franka za 30 procentov pomeni, da se bo dolg naše države v Franciji zmanjšal za skoro 2 milijardi Din. Pri

tem pa še ni vpoštevan predvojni dolg v zlatih frankih, glede katerega bo morda kmalu dana možnost doseči olajšave. Tudi državna hipotekarna banka bo imela od devalvacije švicarskega franka znatne koristi, saj znaša njen dolg v Švici okrog 45 milijonov švicarskih frankov, kar je doslej predstavljalo vrednost 675 milijonov Din. Državna hipotekarna banka bo pri 30 odstotnem razvrednotenju švicarskega franka prištedila okrog 200 milijonov Din. Če še vpoštevamo dolgove prometnega ministrstva za gradnjo železniških prog, dolgove naše industrije v francoskih in švicarskih frankih, in naše trgovinske obveznosti v Franciji in Švici tedaj lahko računamo da bo imela naša država od devalvacije francoskega in švicarskega franka prihranek 2 in pol milijarde Din.

Vesti iz Španije

Poročila madridske vlade

London, 27. septembra. AA. Reuter poroča iz Madrida, da se na severnem bojišču nahajajo vladne čete poldrugo miljo od Ovidia. Kakor trde v uradnem poročilu so vladne čete na aragonskem bojišču zmagale pri Bietadi po celodnevni borbi. Vladna letala so bombardirala uporniške čete v dolini Taja.

Uspehi upornikov

Burgos, 27. septembra. AA. Uporniškim četam je pri Espei blizu Coriole uspelo prebiti fronto vladne vojske. Velik del vladnih čet se je moral umakniti na jug.

Dve uporniški letali sta bombardirali Bilbao. Bombe so zabevale okrog 100 človeških žrtev.

Uporniške čete stalno prodirajo proti Toledu. Vse zveze med Madridom in Toledom so prekinjene. Toledu pa je še vedno v rokah vladne vojske.

Companys sestavi novo katalonsko vlado

Barcelona, 27. septembra. AA. Po kratki krizi vlade je predsednik generalitada Companys snoči sestavil novo vlado, v kateri so po trije republikanci in komunisti in po štirje socialisti in člani delavskih zvez. Nova vlada se je nemudno sestala in razpravljala predvsem o manifestu, ki ga namerava objaviti po radiu. V manifestu bo pozvala vse Katalonce, da složno in odločno nadaljujejo borbo proti fašizmu.

Škof in 29 redovnikov usmrčenih

Lizbona, 27. septembra. b. Po semkaj dospehli poročilih so vladni miličniki ustrelili v Malagi škofa Somena in 29 redovnikov, ki so bili že več tednov zaprti.

Bivši španski kralj v Gibraltarju

Gibraltar, 27. septembra. o. Dopisnik Reuterjevega urada poroča, da je snoči prišel iz Italije v Gibraltar bivši španski kralj Alfonz XIII.

Shod JRZ v Beogradu

Beograd, 27. septembra. AA. Danes se je vršil v Beogradu pred Kneževim spomenikom shod JRZ.

Nekoliko pred 12. uro se je pojavil predsednik dr. Stojadinović z ministrom dr. Korošcem na balkonu Narodnega gledališča. Zborovanje je otvoril podpredsednik mestnega odbora JRZ, minister Djura Janjkić.

Nato je povzel besedo predsednik dr. Stojadinović, ki je uvodoma pozdravil zborovalec in poveljeval Beograd. JRZ hoče postati in socialnih in delavskih vprašanjih najnaprednejša organizacija. Sprejeli bomo vsak sklep, ki bo mogel ustreči upravičenim zahtevam delavstva. Gradimo ceste, zidamo železnice, mostove, šole, industrijska podjetja, vodovode, razna poslopja in urade. Vršile so se tudi delavske stavke. Prvič v zgodovini stavk v naši državi so se državne oblasti vedle napram delavcem korrektne. Politika ni artilerija stavkajočih kolektivov, kakor se je dogajalo pod prejšnjimi režimi. In tudi ni nastopala sovražna proti delavstvu, kakor se je prej prakticiralo. Ministertvo za socialno politiko in narodno zdravje in banske uprave so nastopale po mojih navodilih kot dobrohotni posredovalci in so uredile vse stavke v korist delavstva. Red in mir ni bila nikjer porušena. Socialni red in mir branimo in ga bomo branili proti vsakomur. Istočasno pa bomo branili koristi delavstva.

Ne zahtevamo, naj nam delavci verjamejo na besedo, cenijo naj nas po naših delih.

S ponosom lahko rečemo, da smo prišli gospodarski krizi že nekako čez glavo. Pravkar smo dokončno uredili vprašanje kmetijskih dolgov. Prepričan sem, da smo našli najboljšo rešitev tega vprašanja.

Tudi trgovina, obrt in industrija so nam pravtako na eru, kakor kmetovalec. S splošnim zboljšanjem gospodarskih razmer v naši državi upamo, da bo napočel čas, ko bomo lahko ustregli tudi upravičenim željam našega državnega uradništva.

Karambol pred Figovcem

Po vsej sreči ni bilo smrtnih žrtev

Ljubljana, 27. septembra. Precej huda nesreča se je primerila danes nekaj minut pred poldansko uro na križišču cestne železnice pred Figovcem. S tramvajem v smeri od kolodvora proti pošti sta se peljala dvorni svetnik dr. Rudolf Marn in g. Ivan Ferdinand Gorjanc, uradnik Kolinske tovarne. Stala sta v zadnjem delu tramvaja na platformi in se pogovarjala, v tramvaju pa je bilo še kakih 12 potnikov. Ko se je ta tramvaj ravno pomaknil s postajališča pred Figovcem, je po drugi strani prišel tramvaj s potniki, namenjen proti kolodvoru. Zaradi napačno postavljene kretne, obrnjene proti šiški, pa je viški tramvaj zavil proti levi in z vso močjo tresčil v zadnji del prvega tramvaja.

Vse se je odigralo v trenutku. Udarec je bil hud. Razbile so se šipe, sunek je vrgele g. dr. Marna iz tramvaja, da je padel vznak na pločnik in se domala onesvestil. G. Gorjanc pa je udaril z roko ob kandelaber in ko je hotel stopiti dr. Marnu na pomoč, se je šele zavedel, da se mu je ob udarcu zlomila levica. Zelo hudo je bil prizadet še Jakob Lenarčič z Ribnice na Pohorju. Poško-

dovancem je takoj nutil prvo pomoč zdravnik dr. Avramovič, ki je bil ravno pri Figovcu. G. Gorjanc in g. Lavrenčiču so nato prepeljali z avtotaksijem v bolnišnico. Pri Lenarčiču so ugotovili pretres možganov. G. Gorjancu pa so uravnali frakturo in mu roko močno ovezali, nakar je spet lahko zapustil bolnišnico. Tudi g. dvorni svetnik dr. Marn se je kmalu opomogel, enako gospa Osetova, ki je pri karambolu dobila živčni napad, kar je pač razumljivo po tolikih udarcih usode, ki so jo prizadeli s smrtjo moža in z nevarno boleznijo, iz katere se je pred meseci komaj rešila. Seveda se je takoj po karambolu zbrala množica ljudi, ki pa se je polagoma spet razšla, ugotavljajoč, da je še vsa sreča, da ni bilo pri tako hudem udarcu smrtnih žrtev. Oba poškodovana tramvaja s takoj nato umaknili iz prometa in ju odpeljali v remizo v Šiški.

V ostalem je današnja nedelja potekla povsem mirno. Jesen je obrnila plašč po svoje, prepregla je nebo z gostimi črnimi oblaki in kmalu popoldne je jelo med grmenjem močno deževati, potem pa je skoro brez presledkov deževalo v noč.

Maščevalen otrok je zanetil požar

V Dobrunjah je pogorelo novo gospodarsko poslopje

Ljubljana, 27. sept.

Danes popoldne okrog 14. ure je nastal v Dobrunjah požar, katerega je zakrivil neki 4-letni otrok, ki je bil tepen zaradi tega, ker je vrgele kamen na mimo idoč avtomobil. Iz maščevanja je zažgal otrok gospodarsko poslopje pri Blažu. Gospodarsko poslopje je bilo zgrajeno šele pred dvema letoma, se drži hiše in je bilo polno jesenskih pridelkov, ki so jih šele nedavno spravili pod streho.

Ker je voda od kraja, kjer je nastal ogenj, precej oddaljena, je bilo gašenje težavno. Prihitele so tri motorne brigalne, in sicer iz Bizovika, iz Štepanje

vasi in iz Vevške papirnice.

Pogorelec je bil zavarovan samo za 14.000 Din, škoda, ki po vsej priliki presega zavarovalno vsoto, pa trenutno še ni ocenjena. Požar je trajal nad dve uri. Med divjanjem ognja se je posrečilo rešiti živino in tudi pohištvo so znosili na prosto. Seveda je požaru prisostvovala množica radovednežev od blizu in daleč. Tudi sosednje hiše so bile nekaj časa v nevarnosti, vendar pa se je spretnosti gasilcev posrečilo, da so ogenj zadržali in požar omejili. Med požarno katastrofo so vzdrževali red na pogorišču in njegovi bližini orožniki iz Štepanje vasi in iz Vevč.

Ekonom Božidar Sever je umrl

Afera bolnišnice v Kovinu najbrž ne bo pojasnjena

Kovin, 27. septembra.

Jutro je pred dvema mesecema poročalo o razkritju velikih zlorab izvršenih pri gospodarstvu bolnišnice za duševno bolne v Kovinu. Šlo je za poneverbo zneskov v skupni višini blizu pol milijona Din. Kot glavni krivec je bil aretiran bivši ekonom Božidar Sever, ki je celih deset let gospodaril po svoje. Z njim je prišlo v preiskavo več njegovih pomagačev.

Takoj po odkritju afera je bil Sever prepeljan v preiskovalni zapor v Bell Crkvi. Preiskava je tekla v redu, a pred 25 dnevi je Sever pri prehodu po jetniškem hodniku nenadno padel in si zlomil levo nogo nad kolonom. Oddan je bil v oddotno bolnišnico, kjer so kmalu ugotovili,

da se je noga zaradi preloma kosti zastropila. Pred tremi dnevi so se zdravniki odločili za operacijo in so mu nogo amputirali. Z operacijo pa se je stanje naglo poslabšalo. Nobena zdravniška pomoč ni vedno pomagala in po dolgi agoniji je bil Božidar Sever v petek zvečer rešen velikga trpljenja.

Med prebivalstvom v Kovinu in Bell Crkvi pa tudi v Beogradu vlada nadalje zanimanje, kaj bo preiskava ugotovila v kovinski aferi. Bržčas ne bo vsa afera nikoli docela pojasnjena, ker je glavni krivec izdihnil, njegov najzvestejši pomagač, bivši mezar blaznice v Kovinu, pa je pobegnil in mu je baje uspelo uiti v Italijo.

Letalska tekma za milijonske nagrade

Angleški tekmovalci bodo pristali tudi prj Zemunu

Beograd, 27. septembra.

Danes sta prispela v Beograd dva člana angleškega Aerokluba, da bosta v torek kontrolirala tekmovalce pri letalski tekmi na ogromni progi London-Johannsburg. Gre za nagrado 10.000 funtov šterlingov ali v našem denarju za 2 in pol milijona Din. Pot te velikanske letalske tekme vodi preko Beograda in Kaira. Jugoslovanski Aeroklub je bil iz Londona uradno obveščen, da bodo nekateri tekmovalci kratko pristali na zemunskem letališču, da se preselijo v govoril za nadaljnji polet. Istočasno je naš Aeroklub prejel podrobnosti o tekmi, da se bo na zemunskem letališču lahko vršila kontrola.

Polet iz Londona v Johannsburg bo ena največjih letalskih tekmovaljv polednje dobe. Premožni Anglež Schlesinger je imel namen, da z nagrado 10.000 funtov podže

pogum angleških letalcev. K nagradi je pri peval tudi britanski imperij v Južni Afriki. Praga je dolga 11.000 km. Skrajna točka Johannsburga je popolnoma na jugu črnega kontinenta. Tekma je razdeljena v dva dela: Tekmovalce, ki prispe prvi, dobi 4.000 funtov, ali ogor milijon Din. V handicap tekmi pa bodo razdeljene štiri nagrade od 3.000 funtov šterlingov nizdol. Vsak tekmovalce se bori istočasno v obeh tekmah, dobi pa lahko samo eno nagrado. Pravico do tekmovanja imajo samo angleški piloti z letali domačega izdelka. Med tekmovalci so sami »asi«, najlažnejši med njimi je pilot Scott, ki je že odnesel zmago na tekmi od Londona do Melbourne v Avstraliji. Nadalje sta med tekmovalci major Miller in Campbell. V celoti bo tekmovalo 14 slovečih letalcev.

Mati in sinova, ki so pobijali bogataše in jih sežigali

Senzacionalna razprava in obsodba v Zalaegersegu

Čakovec, 27. septembra

Na Madžarskem onkraj Međimurja so imeli te dni velikansko senzacijo. Vršila se je glavna razprava proti materi in dvema sinoma, ki so vabili v svojo hišo bogataše, jih oroepili, pobili in trupla sežigali. Strahovita kriminalna afera ima naslednjo zgodovino:

Iz okolice vasi Čemedara blizu Zloglaesga Zalaegersega na Madžarskem, nedaleč od naše meje je pred nekaj leti izginilo več tujevc. Kakor da so se pogrezili v zemljo. Vedelo se je o njih sanio to, da so imeli pri sebi lepe denarje. To je utirjevalo sun, da gre za zločin. Razširila se je različne govoriče, toda preiskovalni organi niso mogli ničesar dognati ne o pogrešanih, ne o zločincih. Šele letos pomladi je orožnikom uspelo izslediti zločinsko družbo, ki je bila takrat aretirana. Senzacija je bila velikanska. V zapor so namreč prišli dva rodna brata Janoš in Sabo Sandor in njuna 50letna mati Roza.

Zločin je bil razkrit takole: V vasi Čemedaru je živela mlada lepota Piroška Vago. Lani je očitotela, umrla sta ji oče in mati, zapustila pa sta ji pri sedišču v Zalaegersegu nekaj denarja. Aprila letos se je Piroška pokala v Zalaegerseg, da dvigne teh 600 pengov, ker je pravkar postala polnoletna. Z dedščino je nato nakupila neka-

tere potrebne stvari in se je popoldne okrog 5 ure vračala peš proti domu, do koder je imela več ur hoda. Na pol poti jo je prestrelgel mlad možki. Spremljal jo je, jo spravoval, čigava je in kam je namenjena. Ljubeziva Piroška mu je vse prostodušno povedala; neprevidna mu je izblebelata celo to, da ji je ostalo precej denarja od dedščine, ki jo nee domov.

Cim je neznanec čul o denarju, so je takoj povabil, naj pojde z njim na dom, ker da se že bliža noč, pa jo na poti lahko kdo sreča in oropa. Živahno ji je govoril, povedal svoje ime in se izdal za skrbnega pošteniaka. Piroška je bila nekaj časa omahljiva, ker pa se je res naglo marčilo, je pristala na povabilo. Res do Sandorjeve hiše ni bilo daleč. Mladi mož je Piroško predstavljal svoji materi in bratu. Skupaj so večerjali, nato pa je mati Roza odvedla Piroško v kamro, kjer naj bi prenočila. Počkala je, da se je dekletko eleklo, nato je vzela vse njene stvari z obleko vred. Preden je kamro zaklenila je smehljaje rekla Piroški, da ji bo v kamri tako dobro kakor v nebesih...

Obnašanje vseh v tej hiši je bilo Piroški vendarle sumljivo in ni mogla zaspati. Priluškovala je in čula šepetanje. Začela je razlikovati glasove matere Roze in njenih dveh sinov. Ko je prislonila uho h ključavnici, je čula tale pogovor:

JE ŽE RES - OBLEČENI STE,

toda za isti denar boste z našim blagom boljše oblečeni!

Cene našega blaga za obleke so od 120.— do 180.— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ; KOMP.

PARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus.

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije.

»Ogenj se še ni zadostil razgorel, pa se bo kmalu...«

»Pazi samo, da bo denar tokrat pravično razdeljen, ne pa kakor zadnjič...«

Piroška je vzdrhtela. Kako naj se reši? K sreči je kamrica imela okence, to je bil edini izhod Piroška ni oklevala niti minuto, z vsemi silami se je izplazila skozi luknjo, raztrgala si je srnjajo in je potem, kar so jo nesle noge zbežala v noč. Znašla se je naposled na nekem pokopališču. Ura nekje daleč je ravno oznanila, da se bliža ura duhov. Ko se še ni oddahnila, jo je prešinila nova groza, glej bližata se dve postavi... Vsa se pod vtisom prvih doživljajev, je menila, da sta to brata Sandorja. Noge so ji odpevalele pokorščino, domala se je onesvestila. V svitu mesečine pa je uboga Piroška vendar spoznala, da sta to dve orožniški uniformi.

Orožnika sta takisto bila zelo previdna in sta se prikazni v beli erajci počasi približevala. Naposled sta imela v rokah zbežano in razjokano dekletko, ki je prav lepe postave. Zdjaj šele je Piroška prišla k sebi in kakor bi trenil, se ji je razvezal jezik. No, saj je res imela kaj povedati! Eden izmed orožnikov je bil seveda tak kavaler, da je zalo Piroško ogrnil s svojim plaščem. Takoj na-

to so se vsi trije vrnili na domačijo Sandorjevih.

Orožnika sta potrkala na vrata in zahtevala, da odpro. Toda hiša je bila kakor izumrla. Luč v sobi je nenadno ugasnila. Orožnika sta dalje razbijala po vratih. Naposled je vendarle prišel iz hiše glas, da se ta hiša ponoči nikomur ne odpre, niti ne orožnikom. Toda orožnika se nista šaljila. S kopiti svojih pušk sta nekajkrat tresnila po vratih in jih razbila. Z bajonetmi na puškah sta stopila v hišo. Najprej sta našla mater Rozo.

»Zakaj imaš tako velik ogenj na ognjišču?« je bilo njuno vprašanje.

»Zjutraj pridejo dnarnji, pa sem morala zamesiliti,« je jecjala mati Roza.

»Pokaži nam testoc«

Pa ga ni mogla pokazati. Tudi oba sina, ki sta medtem morala pristopiti k zasliševanju nista vedela, kaj odgovoriti. Seveda sta orožnika nevarno trojico takoj uklenila in jo še ponoči odgnala v zapor. Potem se je razvila obširna preiskava. Pri glavni razpravi so zdaj vsi trije priznali, da so pobili 13 bogatih oseb, in da bi torej Piroška bila štirinajsta. Sodišče v Zalaegersegu je obsodilo mater Rozo na došmrtno ječo, sinova Janoš in Sabo pa bosta obešena.

Komet Pelletier razpada, - odkrili pa so nov komet in novo zvezdo

Nebo je neizčrpna zakladnica astronomov

Beograd, 27. septembra

Letos je vzbudil pozornost astronomov in svetovne javnosti komet Pelletier. Poslednjič smo ga mogli videti 8. avgusta, nakar je izginil. In zdaj ga edino še vidijo iz Avstralije, odkoder javljajo, da je komet Pelletier doživel nenavaden kozmičen fenomen. Goro gje Nikolič z beogradskega observatorija poroča o tem;

Vsak komet sestoji iz glave in repa, glavno pa tvori jedro z lupino. Rep komete je vedno obrnjen stran od sonca in je sestavljen iz finega prahu plinskih molekulov. Kadar je komet oddaljen od sonca več sto milijonov km, nima repa in je podoben zglednemu oblaku. S približevanjem soncu pa dobiva komet rep, ker solnični žarki pritiskajo na komet in s tem odpuhuje s kometove glave fini prah, iz katerega se potem ustvari rep. Opažalo se je že, da mnogi kometi razpadajo bodisi zaradi solčnega pritiska, ali zaradi solčnega vročine. Ker imajo komete slabo kohezijo, razpade pri njih ne samo rep, marveč tudi glava.

Glava komete navadno razpade v dva ali tri dele. Zdjaj je tudi komet Pelletier že izgubil rep in razpada. Bliža se torej nova katastrofa v vesoljsvu. Drobci se nam bodo pokazali kot utrinki na tisti poti, koder je letos potoval komet Pelletier.

Ko so astronomi najpozorneje opazovali komet Pelletier, je Japoncem uspelo odkriti nov komet. Astronom Kaho iz Tokija ga

je našel v ozvezdju Leva. Novi komet, zdaj imenovan 1936 Bc, se je že 18. julija pojavil v obliki precej svetle megle, ki je mnogo jasnejša od komete Pelletiera. Rep je zelo dolg. Zanimivo je, da je komet oddaljen od sonca enako kakor od zemlje, kar pomeni, da svetloba komete popušča. Premika se mnogo počasneje, kakor Pelletier. S prostim očesom ga ni mogoče videti. Ker astronomi računajo, da se na leto pojavi povprečno po 6 kometov, lahko pričakujemo, da bo odkrit še kakšen komet, manj verjetno pa je, da bomo spet katerega lahko videli s prostim očesom.

Solnični mrk je letos porušil mir astronomov. Na sam dan mrka, dne 19. junija so odkrili novo zvezdo v Lacerti. V našem stoletju smo torej odkrili že devet novih zvezd, od tega pa so jih šest našli sami amaterji astronomi. Astronomi z berlinskega observatorija so nedavno našli to zvezdo v ozvezdju Akvile, ki se ne more videti s prostim očesom. Astronomi kraljevske opazovalnice v Greenwichu so takisto opazili novo zvezdo, s čemer je njen obstanek potrjen. V tem ozvezdju je bilo odkritih prav zadnje čase še več zvezd. Nebo nam torej prinaša vedno nova odkritja. Je velikanska zakladnica za vse, ki hočejo pogledati vanjo in bi jo morali z zanimanjem. Če bi vsak prebivalec zemlje bil astronom, medtem ko jih je po poklicu na vsem svetu komaj okrog 400.

Maribor preko nedelje

Maribor, 27. septembra.

Predavanje univ. prof. dr. Spektorskega v Ruski Matici.

Snoči je bilo letošnje otvoritveno predavanje Ruske Maticе v grajskih prostorih. Odziv članov ruske kolonije pa tudi prijateljev ruske kulture in ruskega jezika je bil prav lep. Pozdravne besede je spregovoril predsednik prof. Sokolov, nakar je univ. prof. dr. S. Spektorski iz Ljubljane predaval poldruho uro o glavnih problemih ruske zunanje politike v 19. in v začetku 20. stoletja. Odlični predavatelj je bil za poučna in strokovnjska izvajanja deležen splošne pohvale in se mu je predsednik Ruske maticе prof. Sokolov toplo zahvalil.

Pletetna počastitev koroške žrtve.

Tragična smrt M. Habiba, vrliga člana slovenskega pevskega društva iz Hodiš z zavednega Slovenca, je vzbudila tudi v Mariboru pomilovanje z njegovo usodo in obsojbo tega zločina, ki so ga izvršili strupeni narodni sovražniki. Danes ob pol 12. je bila v frančiškanski cerkvi maša za dušnico. Cerkev je bila polna nacionalno zavednih Mariborčanov, polnoštevilno so bili navzoči članj tukajšnjega Kluba koroških Slovencev. Pri maši so peli peveci »Poštnega roga«.

Občni zbor mariborskih gozdovnikov je bil danes popoldne ob 10. uri v prostoriške deške meščanske šole. Zbor je vodil starešina dr. V. Marin. Spomnil se je mladih žrtev triglavske stene blagopokojnih S. Dimčičja in E. Lettnerja, nakar je podal pregledno poročilo o živahnem delu mariborske gozdovniške družine. Sledila so izčrpna poročila glavarja g. Klojčnika, tajnice gđe. Siličeve, blagajnika g. Vodeha, gospodarja Rohnika, knjižničarke gđe. Severjeve in taborvodje g. Klojčnika. Mariborski gozdovniški rod šteje 143 članov. Pri volitvah so bili izvoljeni: dr. V. Marin, starešina, prof. Karba stareš. namestnik, F. Klojčnik, glavar, I. Sajna, namestnik, R. Welle, tajnik, Siličeva, tajnica II. D. Vodeb blagajnik, L. Rohnik, gospodar, Severjeva, knjižničarka, učiteljica Korosec in Matelič. F. Orel, F. Purkelc in Danilo Vahtar, odborniki. Preglednika: učitelj Zel in Zohar. Z občnega zbora so odposlali vladnostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravno pa ministru dr. Rogiču.

Usoden karambol

se je pripetil na voglu Tržaške in Ptujске ceste. 40 letni Jože Resnik je hotel s kolegom čez cesto in se prišel pod avto. Vrglo je Resnika s takšno močjo proti avtomobilu, da je priletel s truplom v prednje steklo avtomobila in se je zaradi težkih poškodb na glavi onesvestil. K sreči se ni pripetila potnikom v avtomobilu nobena nezgoda. Avto je šofirala ga. Anica Franc-

kovičeva. Resnika so odpremili v splošno bolnišnico.

Mariborski obrtniki

včlanjeni v Društvo jugoslovenskih obrtnikov, so imeli danes popoldne v Gambričnovi dvorani svoje zborovanje, ki ga je vodil predsednik g. Lešnik. Zborovanju je prisostvovalo izredno veliko število mariborskega obrtništa iz Maribora in bližnje

Pater je izginil, ker je bil Sokol

Nobeno sokolsko pismo ga več ne najde

Praga, 27. septembra.

Večerno »Česko Slovo« je objavilo naslednje poročilo:

»Naši Sokoli so ob priliki svojega izleta na Slovaško iskreno vzbujili pobožnega in dobrega brata, patra Rehaka, frančiškanskega redovnika in navdušenega člana Sokola v Filakovu pri Lučencu na Slovaškem. V svoji redovni kuti in opankah je hodil med Sokoli, ki so ga imeli srčno radi. Vsi so ga cenili in spoštovali radi njegove pristne vernosti in pobožnosti. Ko so se Sokoli vrnili na Cesko, so si pridno dopisovali z njim. V zadnjem času pa pošta vrača dopise, poslane mu na star naslov, s pripombo: »Adresat se je preselil neznano kam.« Njegovo sokolski prijatelj se zanj v skrbeh. Da bi bil odsel brez slovesa in da bi ne dal glasu od sebe iz svojega bivališča, ne morejo verjeti. Brat Sokol pater Matuš Rehak je brez sledu izginil...

Ko so pred meseci prispeli Sokoli na Slovaško, jih je prišel pozdravit na železniško postajo. Slovaške preproste ženske, nahujskane po bedasti protisokolski agitaciji, so se hale zapustiti svoje kočje, da bi se ne srečale s »prokletimi« Sokoli. Domišljale so si, da so Sokoli adamiti in hudčevci pankrti. Ko pa se je zvedelo, da je sprejel in pozdravil Sokole pater Rehak, so se opugumile in prišle pogledat na postajo. Obrabene, so jele boječje in zvedavo tipati Sokolice, da bi se prepričale, da so tudi te navadna človeška bitja in da pod rutami nimajo vrazilih rožičkov. Čevljičke so opazile takoj in čudo — na nobeni nogi ni bilo konjskega kopta.

V sokolskem društvu v Filakovu je pater Rehak vodil lutkarski odsek. V tej stroki je bil odličjen in požrtvovalen delavec. Sokol in frančiškan pater Rehak je znal izdelovati prekrasne lutke. Vse lutke, kar jih je potrebovalo sokolsko lutkarsko gledališče vse je napravil pater Rehak. In kakšne! Deca

okolice ter zastopniki iz Celja, Ptuja, Slovenskih Konjicah in drugod. Navzoči so bili tudi zastopniki oblasti in drugih sorodnih organizacij, in sicer dr. Senkovič, za mestno občino mariborski, g. Vahtar za Slovensko obrtno društvo narodni poslanec dr. Jancič in drugi. Zborovanje je bilo zgolj informativno in je bil storjen sklep, da se ustanovi posebna Zbornica za obrt, ločena od zbornice za TOI.

Kriminalne zadeve

V Svečini so vdrlj neznan tatar v viničarijo posestnika Karla Neubauerja ter odnesli 400 l vina, vrednega okoli 3000 Din. Prišli so v klet na ta način, da so najprej iztrgali železni križ na oknu, ter znotraj odprli vrata, skozi katera so potem odpeljali sod vina. V lovišču posestnika Franca Kasjaka pri Sv. Lovrencu na Pohorju je nastal spopad med lovskim čuvajem Martinom Turkom in nekim 36-letnim divjem lovcem. Divji lovec je streljal na lovskega čuvaja, vendar ga k sreči ni zadel. Ko je Turk odgovoril s strel iz lovske puške, je divji lovec izginil.

Konj je udaril

v Tatenbachovi ulici 25letnega hlapca Ferdinanda Kramarja tako močno, da mu je prebil lobanjo in so ga reševalci morali prepeljati v bolnišnico. Njegovo stanje je zelo resno. Na cesti Kamnica—Bresternica je neznan voznik povozil 72-letno Julijano Gorjančevo. Voz ji je šel preko prsi. Nezaustavno so pripeljali v bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Zamorec

in evropska postelja

Neki angleški raziskovalec, ki se je vrnil pravkar iz notranje Afrike, pripoveduje zabavno zgodbo o nekem zamorcu, ki mu je bila največja želja v življenju, da bi imel takšno medeno posteljo, kakršno je bil videl nekoč na farmi, kjer je delal. Ko je lastnik te sklenil, da se vrne v Evropo, je posteljo daroval zamorcu. Ta je bil presrečen, pa jo je takoj naložil na hrbet in se napotil proti domu.

Toda ko je dospel do svoje kočje, je moral v svojo veliko žalost opaziti, da je bil vhod vanjo veliko preozek za posteljo. Ni mu kazalo drugače, nego da je vrata razširil. Ko je pa posteljo spravil v kočjo, se je moral spet prepričati, da zavzema toliko prostora, da se s svojo družino skoraj ne more več gibati. Tedaj je posteljo prenesel spet iz hiše in je našel stanjo zgradil posebno kočjo. Sedaj je lahko v miru užival svoj zaklad. Toda najboljšo zabavno pri tej stvari je to, da zamorec nikakor ni uporabljal postelje tako, kakor bi bilo treba, temveč se je vsako noč iz strahu, da bi ležišča preveč ne obrabil, legal ponosno — pod njega...

Babica s 33 leti

V tilskem okrožju v Vzhodni Pruski živita izredno mladi stari oče in babica. Babica šteje šele 33 let, stari oče pa 86. Poročila sta se, ko je bilo njej 16 let, s 17. letom pa je bila že mati. Rodila je 12 otrok. Najstarejša hči se je poročila zelo mlada in je postala sedaj tudi mati.

Pater je izginil, ker je bil Sokol

Nobeno sokolsko pismo ga več ne najde

Pa kako je znal igrati! Deca je vriskala od veselja in zadovoljnosti. Pater je bil v svojem kraju in v vsej okolici priljubljen, kakor nihče. Sloveel je po svoji vzorni pobožnosti in poštenosti. Po svoji lutkarski umetnosti je zaslovel tudi v Pragi. Udeležil se je tu sokolske lutkarske razstave. Njegove lutke so bile nekaj posebnega in so vzbujale največjo pozornost. Redovnik v rasevinasti halji, v meniških sandalih in z velikim modernim triedom preko rame je postal med Sokoli v Pragi izredno popularna osebnost.

Udejstvovanje patra Rehaka na sokolskem poprišču pa ni bilo po volji višji cerkveni oblasti. Bil je poklican na odgovor. Uvedli so proti njemu preiskavo. Niso iztaknili na njem nobene krivde. Pač! Nekdo so ga pozvali, da bi organiziral orelski naraščaj v Filakovu. Pater Matuš je to odločil, rekoč: »Vsi otroci, ki žele imeti telesno in moralno vzgojo, so v Sokolu. Jaz moram biti tam z njimi, ne morem in ne smem jih zapustiti!« Imel je deco rad in deca ga je oboževala.

Pater Matuš je bil na to premeščen v Uhersko Skalico. Sokoli mu pišejo tjakaj, mu pišejo v Filakovu, mu pošiljajo pisma drugam, kjer bi mogel biti. Vse zama! Pisma prihajajo s pripombo: »Adresat v kraju neznan. Adresat se je preselil neznano kam.« Brat pater Rehak je za Sokole izginil. Morda je bil premeščen v tujino, morda je kje zaprt in ne sme dobiti nobenega pisma od zunaj. V Sokolu v Filakovu je zdaj pušto, otroško gledališče ne igra več, ni več slišati otroškega smeha. Sokoli so izgubili svojega najboljšega in najdelavnjšega brata, ki mu niti pisati ne morejo, da bi mu povedali, kako so ga imeli radi in kako ga pogrešajo oni, zlasti pa sokolska deca. Škoda. Bil je to mož, ki je znal deco vzgajati v sokolskem in krščanskem bratstvu.

Sportna nedelja

LEPA AFIRMACIJA SK LJUBLJANE V OSIJEKU

Na vročih osijeških tleh je enajstotica Ljubljane zaslužno porazila domačo Slavijo s 3:0 — Prvi poraz BSK — Hajduk in Concordia še vedno brez točke

Včerajšnje III. kolo državnega prvenstva je prineslo zopet lep uspeh naše Ljubljane, ki se je kljub vsem nasprotnim prorokovanjem sijajno afirmirala v Osijeku. Zmaga Ljubljane je tem pomembnejša, ker je šele minulo nedeljo na istem igrišču zagrebški Gradjanski izgubil s 3:4. Po tej tekmi bo srecanje med Gradjanskim in Ljubljano v 14 dneh v Zagrebu vsekakor dogodek dneva. Ljubljana se je s to zmago afirmirala tudi izven svojega kraja.

no tablico močno razgibali. BSK je s 1. mesta padel na 4., na 1. mesto pa se je, skoraj neverjetno, plasirala sarajevska Slavija. Ljubljana je po zmagi v Osijeku napredovala s 4. na 3. mesto, je pa kakor Hašk odigrala eno tekmo manj kakor ostali klubi. Bask je še vedno pred našimi, in sicer na drugem mestu. Gradjanski si je ohranil svojo pozicijo na 5. mestu. Prav tako sta ohranila svoja položaja na repu tablice Hajduk in Concordia. Hašk je padel s 7. na 8. mesto, dočim je Jugoslavija napredovala z 8. na 6. mesto Osiješka Slavija

je zaradi poraza na lastnih tleh padla s 6. na 7. mesto.

Tablica je sedaj tale:

Slavija S.	3	3	0	0	8:2	0
Bask	3	2	1	0	7:4	5
Ljubljana	2	2	0	0	5:1	4
BSK	3	2	0	1	7:2	4
Gradjanski	3	2	0	1	10:4	4
Jugoslavija	3	1	0	2	5:6	2
Slavija O.	3	1	0	2	4:8	2
Hašk	2	0	1	1	2:6	1
Hajduk	3	0	0	3	1:6	0
Concordia	3	0	0	3	1:11	0

Ljubljana : Slavija 0 3 : 0 (2 : 0)

Osijek, 27. septembra.

Za današnje prvenstveno tekmo med domačo Slavijo in Ljubljano je bilo zanimanje zelo veliko. Zlasti so se pripravljali navijači Slavije, ki so prikorakali na igrišče v sprevodu. Na čelu spreveda so nosili veliko črno-belo klubsko zastavo osiješke Slavije. Navijači so bili »oboroženi« z ragljami trobentami in drugimi instrumenti, s katerimi so hoteli podžigati svoje moštvo ter z velikim pompom naznanjati zmago Osiječanov. Pa so bili razočarani. Ljubljana je namreč zmagala popolnoma zaslužno 3:0 (2:0).

Za tekmo je bil določen kot sodnik g. Živkovič, ki je pa odpovedal sojenje, najbrže pod vplivom zadnjih dogodkov v Osijeku ob priliki tekme med Slavijo in Gradjanskim. JNS je zato delegiral g. Sonnenberga iz Subotice.

Občinstvo moštva Ljubljane, ki je nastopilo v belih dresih, skoraj ni pozdravilo. Viharnega aplavza pa je bila deležna domača enajstotica.

Ljubljana je nastopila v naslednji postavi: Logar, — Jug, Bertonec I. —

Kukanja, Pupo, Boncelj — Janežič, Zavrž, Jež, Makovec, Zemljčič.

Zreb je odločil, da se Ljubljančani igrali proti solncu in proti vetru. Moštvo Ljubljane je zelo prijetno iznenadilo in je bilo od začetka do kraja boljše od domačega. Zlasti so se odlikovali srednji krilec Pupo, branilec Bertonec in vratar Logar.

Osiječani so zatajili. Na mestu je bila edinole obramba Kriska vrsta je igrala slabo in tudi napad je odpovedal.

V 6. min. je Janežič izkoristil pogreško nasprotnega branilca ter zabil mimo vratarja, ki je zastupil gol. Žogo v mrežo ter dosegel vodstvo za Ljubljano. V 22. min. je desni krilec Slavije Adamovič, ki je sicer najboljši igralec moštva, napačno oddal žogo levemu krilu Ljubljane Zemljčiču, ki sam teče do gola ter iz bližine doseže drugi gol.

V 3. min. drugega polčasa je padel zelo lep gol po uspehi kombinaciji. Janežič je prodr. central Ježu ki zabije volley neubranljivo v mrežo.

Tekmi je prisostvovalo 1500 gledalcev.

garačem, ki je potem igral tretjega branilca; visoke žoge so bile vse njegov plen. V prvem polčasu se je srednja vrsta uveljavila v obe smeri, izdatno je pomagala tudi napadu, ta pa je bil najšibkejši del moštva. Izredno šibko je bilo levo krilo, gotovo najslabši deček na polju Desno krilo je bilo tudi ves prvi polčas neagilno, potem pa je izvedlo par lepih stvari. Pač pa je edini gol v veliki meri zaslug prav tega moža Senica se je kot vodja napada zelo trudil, pa ni imel prave okolice kl bi ga umela. Moštvo je napravilo zelo borben vtis, igrali so, zlasti v obrambi, dokaj ostro pa vendar v dovoljenih mejah, tehnično je bilo mnogo pomanjkljivosti, zlasti napadalci so očitno kazali ta nedostatek.

Rečano tokrat sreča ni bila mila. Izkazalo se je, da borbenemu protivniku niso kos. Energična protivnikova igra jih te v prvem polčasu spravila docela iz koncepta, tako da niso utegnili uprizoriti skoro nobene kaj prida akcije, ki bi imela nekak smisel. Moštvo se je mnogo trudilo, da bi uveljavilo svoj tehnično nekoliko bolj kultiviran način igre, toda vsi ti poskusi so se sproti razbijali ob robustnosti protivnikove obrambe. Obramba je bila ves precej nesigurna, zlasti je taktično grešila; tako je prihajalo do kočljivih situacij, ki bi jih bil vsak količnik napad gotovo temeljito izkoristil. K sreči je bil kranjski napad vse prej kot odločen in tako je ostalo pri edinem zgoditku. Dobro je igrala srednja vrsta, vsaj do polčasa, le levi krilec je zelo zanemarjal svoje krilo. Od tod je tudi prišla edina nesreča dneva. V napadu spričo že omenjene ostre igre nasprotnikove obrambe ni moglo vso igro priti do nekega reda. Erman je sedaj vse premehak in ga sploh ni bilo opaziti. Za njim niso v nečem zastajali, kar se slabokrvne igre tiče, vsi drugi napadalci. Skoro neverjetno se sliši, da ni mogel napad, ki se je pretežni del drugega polčasa gibal okoli nasprotnikove kazenske črte, ujeti niti ene prilike za realizacijo. Veliko napako je zagrešil napad s tem, da ni opazil Starčeve slabosti in da ni streljal iz vsake pozicije; marsikaj bi bilo obsedelo!

Igra je bila v prvem polčasu zelo razgibana in zanimiva. Potekla je v ostrem tempu, bila je ves čas odprta, ali le od obrambe do obrambe. Korotanov napad je imel nekaj več prilik, izkoristil je le eno: v 32. min. je desno krilo zelo koristno uporabilo Golobov predložek, oster center je Markič le rahlo odbil, Senica je bil seveda takoj nrl žogi in jo potisnil v prazno. S tem je bila igra že odločena.

V nadaljevanju so potem v drugem polčasu Rečani silno pritisnili. Korotan se je moral črti ure samo braniti. Pozneje se je res pritiska rešil, njegovi sporadični napadi bi lahko bili zelo nevarni, v glavnem pa se je nevedel obrambi — in uspel je!

Sodil je zelo dobro g. Čamerik!

Olimp : Slovan 1 : 0 (0 : 0)

Slovan je bila druga ljubljanska žrtev, Olimp mu je odnesel obe piki v Celje. In to brez vsakega prigovora. Teren je bil pri vsem deževju še precej uporaben, tako da igre ni preveč oviral. Občinstva je bilo mnogo manj kot na Reki, okoli 100 ljudi.

Igra sam ni bila na nobeni višini, nasprotno, bila je precej mizerna. Niti eno niti drugo moštvo ni pokazalo nič prvorazrednosti, zlasti so v prvem polčasu kar nabijali žogo tjevdan. Šele proti koncu igre, ko je Olimp, ki je igral že dolgo samo z desnimi ljudmi, vidno popustil, je prišel Slovan nekoliko do besede in si priboril terensko premoč. Napad si je izdelal nekoliko šans, ni pa znal izkoristiti prav nobene. Nasprotno se je Olimp izredno poštvalno branil, odlikoval se je v prvi vrsti vratar, najboljši mož na terenu, ki je držal vse.

V Olimpi je bil zopet napad najsibši del moštva. Razen leve zveze ni bilo v tem delu moštva nikogar, ki bi ga bilo vredno omeniti. Kmalu po začetku igre je sodnik desnega branilca zaradi nekega prigovarjanja izključil, naker se je leva snojka umaknila v obrambo, in od tedaj ni bil napad res vreden pikavega oreha. Srednja vrsta se je v obrambnem delu dobro držala in je Slovanov napad skoro onemogočila, za svoj napad na ni ni preostalo ničesar. V obrambi je bil noler že omenjenega vratarja zelo dober desni branilec seveda do njegove izključitve, prav dobro na ga je nadomestil njegov naslednik.

Slovanovci so tudi tokrat, kakor v nedeljo proti Hermesu, zamaknili priliko. Tekmo je zabil nanad. S tem je ta del moštva dovolil označen: z Dohertlatom vred je bil ves nanadalni kvintet pod vsako kritiko. Zelo slabo je igrala halves-linija v prvem

Simpatičen izgled dame!

Največ pripomorejo k temu redno nečuvani zobje

CIMEAN

odlično zobno kremo!

polčasu, zlasti velja to za stranska krilca, ko je pa Olimp popustil, so pršli krilci do izraza Obramba sicer ni imela pravega posla, kolikor pa ga je imela, ga je opravila dokaj nesigurno. Ga'porič v голу ima zgoditek čisto na vesti, žogo je že držal, pa mu je ušla iz rok, česar seveda nasprotnik ni spregledal, in napaka je stala eno točko!

Do odmora je bila igra pri vsej svoji neznatnosti zelo izravnana, kar je za Slovana precej slabo spričevalo, ker se je boril le proti desetim ljudem. Po odmoru pa je bil Slovan skoro trajno v premoči, vendar... V 25. min. prodor levega Olimpovega krila, ki je ali centralno ali streljajo na gol, vsekakor žoga je vratarju po nerodnosti izpadla, desno krilo jo je potem samo zakorenilo v cilj.

Vsa nadaljnja Slovanova prizadevanja, da bi vsaj izenačil, so ostala brezuspešna. Sodil je g. Medin dobro.

Maribor : Rapid 3 : 1 (1 : 0)

Maribor, 27. septembra.

Današnja prvenstvena tekma med stari rivaloma Mariborom in Rapidom se je odigrala ob zelo slabih vremenskih razmerah. Kajti ves čas igre je lilo kakor iz šaka, kar je seveda zelo vplivalo na sam potek igre. Kljub slabemu vremenu se je zbralo nekaj stotin gledalcev. V predtekmi je rezerva Rapida porazila rezervno Maribora s 4:2 (2:1). Nato so nastopili glavni akterji.

Maribor si je danes priboril po zelo težki borbi prvi dve točki. Glavno delo je moral opraviti ožja obramba, ki je svojo nalogo odlično izvedla. Zlasti vratar Koren, ki je bil gotovo najboljši mož na polju, je bil odlični in je glavna njegova zasluga, da Maribor ni izgubil. Druga svetla točka v moštvu Maribora je bil Miloš na desnem krilu, ki je igral zelo preudarno ter zabil vse tri gole. Slaba pa je bila krilska vrsta, ki ni mogla držati prave vezi med napadom in obrambo. Zaradi tega so bile napačne akcije Maribora zelo otežkočene in se je moral napad omejiti večinoma na prodore, ki pa so bili vedno nevarni.

Rapid je bil v polju nesporno boljši. Tudi v startu je prekašal nasprotnika. Moštvo je sicer igralo z elanom, toda mariborska obramba je bila danes nepremagljiva. Rapidovski napad je sicer v polju pokazal zadovoljivo igro in tudi lepo pridobival na terenu, toda kot strelci se Rapidovci niso izkazali. Krilska vrsta je uspešno podpirala svoj napad. Zanimarjala pa je defenzivno delo, zaradi česar je bila zlasti v drugem polčasu ožja obramba preobremenjena. Obramba, nekaj stebel moštva, je bila tudi danes najsibši del. Zli se, da Rapid pri sestavi svojega moštva nima srečne roke, kajti nekateri igrajo že več tekem tako slabo, da bi jih bilo vendarle treba zamenjati.

V splošnem se je današnja tekma odigrala v stilu prvenstvenega boja. Bila je od začetka do konca napeta.

Celje : ČSK 6 : 1 (1 : 0)

Celje, 27. septembra.

V neprestanem dežju je bila danes na Glaziji pred 400 gledalci odigrana podsvetna prvenstvena tekma med Celjani in Čakovčani. Tako katastrofalnega poraza Čakovčanov, ki v Celju sploh še niso bili premagani, pač nihče ni pričakoval.

Moštvo Celja je nastopilo v najmočnejši postavi z bivšim Primorjašem Slamičem. Moštvo v tej postavi sicer še ni popolnoma vigrano, pa je vendarle že danes predvajalo lepo igro. Pokazalo je tudi poštvalnost in elan. Noben igralec ni hotel zaostajati za ostalimi.

Čakovčani so igrali na prodore in zelo forsirali krili, ki sta bili poleg obrambe najboljši del moštva.

Dež je močno kvaril igro. V prvem polčasu je bila igra nekaj časa izenačena, potem pa so pričeli gostje pritiskati, toda celjska obramba je uspešno čistila. Igra je valovila s polja v polje, toda nobena stran ni dosegla zgoditka. V 41 min. zabije Dobrajc po lepi kombinaciji iz neposredne bližine v mrežo. 1:0 za Celje.

Po odmoru pridejo Celjani takoj v napad in že v 2. min. zviša Gobec na 2:0. V prihodnji minuti zniža Vamplin na 2:1. Celjani vse hujeje pritiskajo. Gostje začnejo popuščati. V 7. in 10. min. zviša Gobec na 3:1 in 4:1. V 12. min. na Presinger II na 5:1 Celje je v absolutni premoči. V 19 min. nastavi Krivec končni rezultat. V 34 min. nolje Presinger žogo še enkrat v mrežo, kar sodnik ne vidi in ne prizna regularnega gola. Rezultat je ostal do konca ob nremoci Celja nespomenjen. Tekma je bila

živahna in fair. Sodil je g. Macoratti iz Ljubljane točno in objektivno.

Dopoldne bi se morala vršiti drugorazredna tekma, čkr Zalec ni nastopil, jo dobil Laško par forfait 3:0. V prijateljski tekmi je Laško porazilo rezervno Olimpa 4:1 (1:1).

V drugorazredni prvenstveni tekmi je Jugoslavija porazila Hrastnik s 3:1 (0:1).

II. razred

Drugo kolo drugega razreda je dalo par presenečenj. Mladika je nesla Svobodo, Slavija je nepriakovano podlegla Korotanu. Bitka Grafika—Jadran je potekla neregularno.

JADRAN : GRAFIKA 2:1 (0:0)

Jadran je kljub terenski premoči Grafike odnesel obe točki. Trobevšku od Grafike se je pripetila večja neugoda, prišlo je tudi do izključitve igralcev. Sodil je g. Ramovž precej slabo.

MLADIKA : SVOBODA 3:1 (1:1)

Svoboda je bila sicer premočna, morala pa je kloniti. Sodnik ji je že v začetku igre izključil enega igralca, tako da je bila proti ambicioznemu vrvaku bivšega tretjega razreda močno handicapirana. Sodil je g. Vidic.

KOROTAN : SLAVIJA 2:0

Bitko je odločila nesloga Slavijašev, ki so uprizorili proti svojemu odboru pravi punt. Nastopili so v precej pisani postavi in v pisani opremi. Sicer je Korotan zmago pošteno zaslužil. Sodil je g. Cimperman.

MARS : MOSTE 4:1

Poljanci so šli v Moste po dve sigurni točki. V premočni igri so zmagali nad Moščani, kar je že iz rezultata razvidno. Sodil je g. ing. Jesih dobro.

SLAVIJA (Pobrežje) : DRAVA (Ptuj) 8:1 (4:0)

Maribor, 27. septembra. Dopoldne se je na igrišču ob Magdalenskem parku vršila drugorazredna prvenstvena tekma med Slavijo iz Pobrežja in ptujsko Dravo. Slavija je visoko zmagala 8:1 (4:0). Sodil je g. Kasper.

Ostale nogometne tekme

DOMŽALE. Domžale : Kamnik 3:1 (1:1)

PRAGA. Nemčija : Češkoslovaška 2:1

BUDIMPEŠTA. Madžarska : Avstrija 5:3 (3:2)

BUDJEVICE. Budjevice : Vienna 5:2

BRATISLAVA. komb. madžarsko moštvo : Admir 4:3 (3:1)

CREFELD. Nemčija B : Luksemburg 7:2

DUNAJ. Prvenstvena : Sportklub : FC Wien 2:0 (1:0). Prijateljska : Rapid : Hakoah 4:2 (1:1).

RIM. Prvenstvo. Juventus : Napoli 1:0, Lazio : Triestina 2:1, Novara : Alessandria 3:1, Luchese : Milano 0:0 Bologna : Ambrosiana 1:0, Bari : Genova 1:0, Torino : Roma 2:0, Sampierdarena : Fiorentina 1:1.

Glavna skupščina ZNP

Zagreb, 27. septembra.

Za današnje glavno skupščino ZNP je vladalo zelo veliko zanimanje, tako da je bila dvorana Novinarskega doma docela zasedena. Skupščina je bila zelo burna, zlasti proti koncu, ko je delegat JNS Košta Hadži odzvel besedo delegatu Haška dr. Vukoviću.

Pri volitvah sta bili postavljeni dve listi. Prvo je predstavljali dosedanji predsednik ZNP g. Zeljko Berger. drugo opozicijsko listo pa ugledni član Gradjanskega Stefan Pasinek. Do ugotovitve pravega razmerja med obema listama ni prišlo, ker je opozicija še pred volitvami, ko je bila dr. Vuković odzvela beseda, zapustila dvorano. Pri glasovanju je dobila lista g. Bergerja 68 glasov, ena glasovnica pa je bila prazna.

Češkoslovaška :

Jugoslavija 2 : 0

Praga, 27. septembra.

Danes se je pričel ob lepi udeležbi občinstva teniški dvoboj med Češkoslovaško in Jugoslavijo, in sicer z dvema single igrami, ki ju je obe dobila Češkoslovaška. Časka je porazil Punčeca, ki je bil zelo nervozen, s 6:4, 9:7, 7:5. Siba je nadvladal Mitiča s 6:1, 3:6, 6:3, 6:3. Mitič je bil v drugem setu zelo dober ter je njegova igra ugajala občinstvu.

Stanje po prvem dnevu je torej 2:0 za Češkoslovaško.

SK Slavija. Danes ob 19.30 v lokalu izredna seja u. odbora. eZlo važno.

Gradjanski : Hašk 4 : 0 (1 : 0)

Zagreb, 27. septembra.

Današnja prvenstvena tekma med Gradjanskim in Haškom, ki se je vršila pod vodstvom ljubljanskega sodnika g. Deržaja, je prinesla zaslužno zmago Gradjanskega, ki je bil v vseh ozirih boljši od Haška.

V 45. min. je Pleše oddal žogo Medariču, ki izpod Haškovega vratarja Zmare zabije v mrežo in doseže vodstvo. V 18. min. poveča Pleša po nepričakovanem napadu na 2:0 Haškova usoda je s tem že zapečatena. Komaj minuto kasneje postavi Antolkovič na 3:0. Gradjanski igra zelo lepo. Haškoviči pa mizerno. V 33. min. postavi Medarič po solo akciji končni rezultat 4:0. Občinstvo je navdušeno in zahteva »curiški« rezultat, vendar pa Gradjanskemu ne uspe več, da bi zvišal score.

Bask : Concordia 3 : 1 (0 : 1)

Beograd, 27. septembra.

Lo močnem dopoldanskem dežju se je popoldne zvedrilo, tako da je bilo ob začetku prve današnje prvenstvene tekme lepo vreme. Na igrišču se je zbralo predvsem zaradi beogradskega derbija med BSK in Jugoslavijo okrog 9.000 gledalcev. Kot prvi par sta nastopila Bask in Concordia.

Takoj v začetku se je videlo, da ima Bask rutiniranejšo moštvo, čeprav je Concordia v prvem polčasu nudila ravnopravno igro. Videlo se je, da ima Concordia mlajše nerutinirane igrače razen Beloševiča. Kljub lahni premoči Baska je Concordiji vendarle uspelo, da v 9. min. doseže po Jazbecu vodilni gol.

V drugem polčasu je v 10. min. izenačil Tomašević Bask je vedno boljši ter ostro pritiska. V 30. min. postavi Detlinger na 2:1 za Baska. V 35. min. pa postavi Tomašević končni rezultat 3:1.

Drugo kolo podsavezne prvenstva

Včera j ni v Ljubljani ostala nobena točka — Odnesli sta jih Kranj in Celje — Poraza Rapida in ČSK

Korotan : Reka 1 : 0 (1 : 0)

Prvo bitko za točke na ljubljanskih tleh je kranjski Korotan, po junaški borbi odločil s tesnim rezultatom v svojo korist. Veliko razočaranje je prinesla tekma viški publiki, ki je zvesto in poštvalno vztrajala do konca navzlic dežju in vremenskim neprilikom. Do kraja je sugestivno navijala za svoje moštvo, bodrila svetovala, ali vse zaman. Točki sta odšli v Kranj.

Korotanci so bitko odločili v prvem polčasu. Zmagala pa je ožja obramba, ki je delala ves čas brezhibno, zlasti da v dru-

gem polčasu, ko so Rečani dobesedno oblegali kranjska vrata. Branilca bi delala čast tudi moštvo boljšega razreda. Unterreiter je zaigral kot v svojih najboljših časih, bil je siguren v startu, dober v placementu in je odlično čistil; vredno mu je stal ob strani Martelanc, ki je prve četrte ure nekam plaval, potem pa je postal siguren in zlasti z ostrim startom čistil vsako situacijo. Starc v голу je nastopil z blesuro na nogi in je bil ves čas nesiguren, odbijal pa je v drugem polčasu, ko je bilo nekaj več posla, v zelo lepi maniri. Dobro se je držala tudi srednja vrsta z visokim Zgurjom na čelu, velikim

Žena v sodobnem svetu

Mednarodni kongres pravnice na Dunaju

Dne 2. t. m. je bila v justični palači na Dunaju pod častnim pokroviteljstvom justičnega ministra slovesna otvoritev III. kongresa Mednarodne federacije poklicno delujočih pravnice (Fédération internationale des femmes avocats et magistrats) pod predsedstvom pariške advokatke in viteza častne legije gospe Agathe Dyvrande-Théveninove.

Včlanjenih 31 držav

Številne delegatke iz Evrope in dve celo iz Amerike, ki so jih povečini poslale njihove vlade na državne stroške, da kot članice komisij za izboljšanje ali izenačenje zakonodaje prinesejo novih idej, so bile deležne res prijazen sprejema. Kakor je naglasil predsednik Advokatske zbornice baron dr. Mayer, skoro že ni mogoče v modernem privatnem pravu ne pogrešati sodelovanja žen pravnice. Namen kongresa je, da se bavi s težavnimi problemi rodbinskega prava in prava nezakonskega otroka, ki so bili že predmet razpravljanja mnogih kongresov njihovih moških tovaršev.

V Mednarodni federaciji poklicno delujočih pravnice, katere sedež je v Parizu, je včlanjenih 31 držav s svojimi samostojnimi državnimi društvi. Zveza obstoja od l. 1928. in je imela že dva kongresa, prvega leta 1930. v Parizu, drugega leta 1932 v Napoliju. Ta zveza je danes razširjena po vsem svetu in je v stalinem kontaktu z Društvom narodov. Zanima se za vsa pravna vprašanja, ki se tičejo žensk, otrok in rodbine in v zvezi s tem tudi za probleme, ki so važni za vsa človeška družba in kulturo. V programu zveze so spoznavanje prava v različnih državah, izenačevanje mednarodnega privatnega prava, skupno predlovanje predlogov za reforme in seveda tudi nabiranje statističnih podatkov o delavnosti pravnice v vseh kulturnih državah. Zadnji dunajski kongres je preučeval naslednja tri vprašanja: Zakonsko pravo zakoncev, ki imajo različno državljanstvo, zakonsko imovinsko pravo, to je gospodarske odnose obeh zakonikih drugov za časa trajanja zakona in po razvezi, ločitvi zakona ali smrti enega zakonca, in pa pravo nezakonskega otroka, katerega položaj je v večini evropskih držav zelo slab in kričev.

Zakonsko pravo zakoncev z različnim državljanstvom

Referat o zakonskem pravu zakoncev, ki imajo različno državljanstvo, je podala belgijska delegatka advokatka gospa Marcelle Rensonova, ki se že leta bavi z vsemi kompleksi, ki izhajajo iz tega vprašanja. Večkrat se dogaja, da se poročita dve osebi različnega državljanstva. Ker pa mnogo modernih zakonodaj dovoljuje, da v takem primeru žena obdrži, če hoče, svoje državljanstvo, se iz vsega tega pojavljajo vedno nove komplikacije. To vprašanje so skušali že v Haagu rešiti z mednarodno konvencijo. Ker se pa ta ni izkazala za uporabno, zdaj sploh nimamo v mednarodnem pravu nobene določbe o tem.

Gospa referentka je predlagala, da v primeru, če se dve osebi različnega državljanstva poročita in ob sklenitvi zakona ne določita za katero imovinsko zakonsko pravo sta se odločili, dva sistema; Po prvem bi se poroka sploh ne mogla skleniti, dokler ne bi nupturienta soglasno izjavila, za katero izmed obeh imovinskih zakonikih prav sta se odločila. Po drugem sistemu pa naj bi v primeru, da nista zakonca pred poroko sklenila nobene zemlne pogodbe, veljalo pravo kraja, kjer se je sklenila poroka.

Ureditev zakonskega imovinskega prava

Veliko zanimanje je vladalo tudi za referat poljske advokatke gospe dr. Grazynie Szmurłowe o ureditvi zakonskega imovinskega prava. V njem je podala predloge, ki so jih izdelale poljske pravnice pod vodstvom predsednice gospe dr. Wandę Woy-

towicz - Grabinske, prve poljske mladinske sodnice, ki je zdaj svetnica v socialnem ministrstvu. Po njih mnenju bi bila ureditev zakonskega imovinskega prava najpravičnejša za oba zakonca, če bi se razlikovalo med tistim premoženjem, ki sta ga zakonca vsak zase prinesla v zakon, in pa med tistim, ki sta ga pridobila za časa trajanja zakona.

Glede prvega premoženja priporočajo ločitev imovine in pa ločeno upravljanje, tako kakor je to urejeno pri nas, kjer velja avstrijski občni državljanski zakonik. To se pravi, da stem premoženjem žena popolnoma svobodno razpolaga in ga, če hoče, tudi sama upravlja. Za vse pa, kar sta za časa zakona zakonca pridobila, naj bi veljal sistem imovinske in upravne skupnosti po načelu, da sta oba zakonca dolžna, da po svoji najboljši volji z delom doma ali izven doma prispevata k vzdrževanju rodbine in k povečanju rodbinskega premoženja.

Jasno je seveda, da bi vse to veljalo le v primeru, če zakonca sama z ženitno pogodbo nista sklenila drugega glede njih imovine.

Pravo nezakonskega otroka

Zadnji referat je bil posvečen tretjemu vprašanju, izboljšanju prava nezakonskega otroka. Podala ga je berlinska advokatka gospa dr. Ilse Eben-Servaeova. Referat je bil posebno zanimiv, saj je obsegal poleg jasno očrtanega položaja nezakonskega otroka tudi predloge za osnutek bodočega nemškega državljskega zakonika Gospa referatka jih je izdelala kot članica akademije za nemško pravo v odseku za rodbinsko pravo.

Referentka se postavlja na stališče, da se morajo vse pravne določbe ozirati v glavnem le na otrokovo korist in na korist vsega naroda, ne pa na materino ali očetovo. Zato zahteva, da se mora vsakemu otroku nuditi možnost, da postane popolnoma enakopraven član svojega naroda s tem, da njegovo stališče vzhigne in pa poveča občutek odgovornosti očeta in matere. Zahteva, da se odpravi vsaka razlika med otroci, ki so rojeni v zakonu, in tistimi, ki so nezakonski. Otrok ne sme nositi nikakega madeža.

Da pa se to more doseči, mora otrok vedeti, kdo je njegov oče. Zato se glede na njegovo korist in glede na rasno politiko države ne prepušča svobodni volji matere ali otrokovemu varuhu, da pove ime očeta, ampak se uvede za izsleditev očeta posebno postopanje, ki je popolnoma neodvisno od volje strank.

V vseh primerih, kjer se najde resnični oče, nosi otrok očetovo, ne materino ime in oče kakor tudi stari starši od očetove in materine strani morajo skrbeti za vzdrževanje otroka do njegove samostojnosti. To so glavne misli treh velikih referatov, ki so bili podani na štiri dni trajajočem kongresu. Ob njih se je seveda poleg mnogih manjših referatov razvijala živahna debata, katere so se udeleževale vse prisotne delegatke z novimi mislimi in predlogi. Zato so se ustanovile posebne komisije, ki bodo nadaljevale delo na izpopolnitvi teh vprašanj in katerih izsledke bodo podale z novimi referati na prihodnjem kongresu, ki bo septembra leta 1939 v Bruslju.

Dobra organizacija

Med ves ta obširni delovni program je bil uvrščen tudi zabavni del, ker je bil namen kongresa tudi ta, da se zastopnice različnih držav med seboj spoznajo in s tem se bolj utrdijo možnost skupnega dela in napredka. Avstrijske so nam pripravile zelo prijazen sprejem, ugodna stanovanja, organizirale so izlete in prireditve. Z velikim veseljem smo ugotovile že pri otvoritvi kakor tudi pri oficelnem sprejemu in kosilu, na katero nas je povabil dunajski župan, potem pri sprejemu zveznega kancelarja in pri prijetnem popoldnevu v gradu Schönbrunnu, kamor nas je povabil justični minister, da so tudi najvišja oblastva

naklonjena smotrom, ki jih zasleduje Mednarodna federacija poklicno delujočih pravnice.

Na koncu moram v informacijo omeniti, da me Jugoslovenke še nismo včlanjele v tej mednarodni federaciji. Pogoj za pristop je, da moramo biti samostojno udružene že v naši državi. Zal do tega pri nas še nismo prišle. Zato sem mogla prisostvovati kongresu le kot opazovalka z namenom, da spoznam delo, in smotre te mednarodne zveze in eventualne pogoje za sprejem.

Zlenka Adamič.

Julietta Adam †

Pred kratkim je umrla Juliette Adam, najpomembnejša žena zapadne Evrope, v svojem 100 letu starosti. Bila je ena onih oseb, ki so s svojo simpatično pojavo in s svojim bistrim duhom igrale veliko vlogo v francoski zgodovini.

Juliette Adam je bila rojena v družini Lambere, v malem mestecu Pikardije, leta 1836. Njen oče, zdravnik, jo je vzgajal v republikanskem in svobodomiselnem duhu. Pametno in samostojno dekle je rado sprejemalo ta način izobrazbe in je zato lahko brez predsodkov gledalo na celotno življenje. Kot 22letna žena znanega bankirja Adama je spisala knjigo, v kateri zahteva

FILATELIJA

Kako so znamke tiskane

Velike težave povzročajo zbiralcem ugotavljanje načina tiska. Dokler imamo opravka samo z znamkami, ki so izdelane samo v enem tisku, se navadno ne brigamo, ali so tiskane v bakrotisku, kamnotisku ali knjigotisku, čeprav bi bilo prav poznavanje vrst tiska dosti več vredno kakor poznavanje vrednosti znamk. Dosti je namreč znamk, ki so tiskane na dva načina. Na primer prve madžarske znamke, ki so izšle v kamnotisku in jeklorezu. Tudi pri naših edinih slovenskih znamkah ločimo knjigotisk in kamnotisk. Svetujemo vsakemu zbiralcu, ki ima priložnost, da se seznanj v tiskarni s posameznimi načini tiska, naj to stori. Obogatil si bo znanje, ki mu bo v filateliji zelo koristilo.

Pri določanju tiska moramo tudi upoštevati, ali je tisk enobarven ali večbarven. S tem ne bomo imeli posebnih težav, saj so v katalogih barve znamk zmerom posebej označene. Nasprotno pa je težavnejša ugotovitev, ali je enobarvna znamka tiskana enkrat ali dvakrat, to se pravi, ali z eno ali z dvema ploščama. Pogosto namreč opazimo to pri raznih britanskih kolonijah, pri katerih so tiskani okvir, ime pokrajine in vrednost (n. pr. pri Gibraltarju) ali pa okvir in sredina (n. pr. pri Britanski Somaliji) vsak zase. Dobro oko bo vselej spoznalo, da se barvi dvojnega tiska pri teh na videz enobarvnih znamkah vendar vsaj malo razlikujeta druga od druge, in navadno se tudi vidi, da so pri različnih znamkah iste vrste majhni presledki med okvirjem in napisom ali sredino. Razen tega se dasta oba tiska pogosto ugotoviti na drugi strani znamke, kjer ostanejo sledovi barv z ene same plošče, ali pa je ena plošča toliko močnejše tiskana, da opazimo zadaj reliefno sliko.

Določanje barv

Pri določanju barve moramo razlikovati, ali je tiskana znamka barvasto na bellem papirju, ali pa črno na barvanem papirju, ker dobimo pogosto iste vrednote v obeh izdelavah (n. pr. pri nemški državi Thurn - Taxis).

Barve znamk so pastorek vsakega zbiralca, ki misli, da so v katalogu imenovane barve tako trdno določene, da pomeni vsaka najmanjša razlika že posebnost in redkost, pogrešni tisk ali bogve kaj. Le malo zbiralcev se zaveda, kako nestalna je časih tudi najboljše barva, kako lahko učinkujejo zrak luč, izpiranje in še marsikaj na barvo. Pa tudi pri tiskanju je časih že malenkostna razlika v klasični barvi tako značilna, da dobimo lepo število tonov. Pogosto učinkuje tudi lenilo na znamko. Pri znamkah, ki so tiskane v ogromnih nakladah, je samo ob sebi razumljivo, da morajo nastati razlike v barvah.

Če so med posameznimi izdajami znamk dolga razdobja, tedaj nastanejo res velike razlike v tonih. To na primer lahko opa-

za ženo enake pravice kakor za moža in ostro oporeka antifeministom, češ, kakor bi bila žena ustvarjena le za gospodinjino in ljubico. Uspeh knjige je bil sijajen in je dal mladi ženi pogum za nadaljnje delo.

Toda ne samo kot pisateljica, temveč tudi kot političarka je igrala Juliette važno vlogo. Med stalne goste njenega salona se niso pristevali le najuglednejši in največji literarni tedanje dobe, temveč tudi vsi veliki državniški, kulturno in politično življenje za časa tretje francoske republike. Toda po smrti svojega moža Julietta ni vzdržala na svoji liniji. Iz navdušene framasonke postane navdušena katoličanka, iz navdušene republikanke postane rojalistka. Od prvotnega dela »Brezbožnica«, ustvarja enako globoko delo »Kristijanka«. Ta razvoj je od bil iz njenega salona več znamenitih mož, vendar je prišel z druge strani nov dotok. Nova epoha se začne za njo z ustvaritvijo »Nouvelle revue«, ki je izbrala okrog sebe vse mlade talentirane ljudi: Pierra Lotija, Anatola Francea, Paula Bourgeta, Leona Daudeta. Tudi sama je pisala mnogo člankov, od katerih se osobito odlikujejo njeni politični eseji.

V začetku svetovne vojne, je kljub svojim 78 letom začela z vso vneto delati na socialnem in karitativnem polju. S Clemenceaum je bila v najboljšem prijateljstvu. delala je z njim skozi vsa svetovno vojno in je prisostvovala podpisovanju versailleske mirovne pogodbe kot edina žena. Zlaj je umrla in z njo se je zaprl tudi najzanimivejši salon v Parizu.

za vsakega filatelista dobro, če ima nekakšno razpredelnico barv. To razpredelnico si lahko napravi vsakdo sam, izbere naj si razne cenene znamke in jih v posameznih odtenkih nalepi na polo belega kartona. Potem bo lahko kar pricerjal, ali je barva, ki je v katalogu označena, prava ali ne. Katere znamke lahko uporabimo za takšno tabelo in kako naj tabelo razvrstimo, bomo še ob priložnosti popisali.

Razpredelnice ni

Ze v primeru, da bi bile na znamkah zmerom samo osnovne barve, bi jih bilo pogosto težavno določati, ker učinkuje vsaka barva drugače na drugačen papirju. Razen tega deluje barva tudi različno, če je tiskana v različnih načinih tiska. Poleg tega uporabljajo za tiskanje znamk zlasti v poslednjih desetletjih dostikrat mešanice barv, ki so sestavljene na vse mogoče načine in so skrivnost tiskarne.

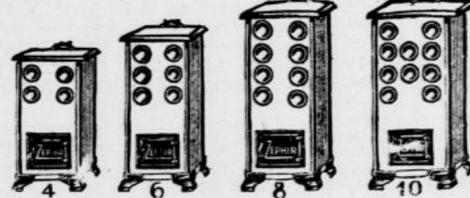
Tako je torej določanje barv res težavno. Da bi dobili nekakšno razpredelnico, ki bi bila res absolutno popolna, ni mogoče misliti, ker bi stala toliko, da si je večina filatelilstov ne bi mogla kupiti. Pa tudi na takšni popolni razpredelnici kakšna znamka ne bi ustrezala barvi, ki je napisana v katalogu, že zaradi tega, ker se je barva zaradi učinkov, ki smo jih že omenili, pač izpremenila. Toda kdor zbira znamke, si hitro pridobi tudi nekoliko zrnisa za barvo. In ta zrnisel je boljši kakor vsaka tabela barv.

Pri določanju barv je treba upoštevati tudi to, da v katalogu omenjeni odtenek ni pri vseh državah in izdajah enak. Tako je lahko »modra« barva avstrijske znamke čisto drugačna kakor modre znamke kakšne britanske kolonije. To je odvisno od sestavine barv, načina tiskanja, papirja itd. Zanimivo so na primer barve znamk, ki so bile tiskane med vojno. Takrat smo dobili zaradi pomanjkanja surovin ali tehnične nepopolnosti čisto drugačne barve, kakor smo jih bili prej vajeni, pa vendar zbiralci teh razlikov ne upoštevajo. Tudi izdelava slike ima važno vlogo. Če so na sliki veliki kontrasti, deluje znamka čisto drugače kakor pa, če predstavlja znamka precej enotno ploskev.

Nekateri zbiralci določajo barve na poseben način. Znano je namreč, da zlasti pri večbarvnih znamkah učinkuje druga barva na tisto, ki jo mislimo določiti, tako da imamo opravka z nekakšno optično prevaro. V tem primeru izrežemo v koščku belega papirja okroglo luknjico s premerom 2 - 3 mm. Ta papir potem položimo na znamko in lahko barvo dosti točneje ugotovimo. Omeniti moramo še neko posebnost, ki jo odkrijemo pogosto pri bakrotisku in še nekaterih podobnih načinih tiska. Tu plošče precej rajgorejo, da ostane barva vizjedkani sliki tekoča. Če vsebuje barva dele, ki se razkrajajo, se prevleče plošča pri brisanju ali pa pri prekomerni vlažnosti papirja z nekakšnim barvnim odtenkom, ki seveda preide na znamko. Seveda pri teh znamkah ne gre za nalašč barvan papir, ampak za slučajen ton, ki bo tem močnejši, čim rajši se barva razkrajja in čim slabše je bila plošča obrisana.

Kupujte domače blago!

Kurite samo z drvmi,
ker je najbolj zdravo kurjenje, a s

ZEPHIR - pečmi

ob enem najekonomičneje.
PROIZVOD: ZEPHIR D. D., SUBOTICA
Zahtevajte brezplačen prospekt!
TVORNISKA SKLADIŠČA:
LJUBLJANA: Venceslav Breznik
CELJE: D. Rakusch
MARIBOR: Pinter in Lenard
PTUJ: Anton Brenčič

Z nobenim drugim reklamnim sredstvom ne morete doseči enake učinka, kakor s časopisnim oglašovanjem. Čigar delotrogi je neomejen. Časopis pride v vsako hišo in govori dnevno desetstosem čitateljev. Redno oglaševanje v velikem dnevniku je najuspešnejša investicija, ki prinese koristi trgovcu in kupcu.

Elin - Pelin (Dimitar Ivanov): Advokat

Sresko sodišče je polnoštevilno zasedalo. Obravnaval se je spor Mitre Mariina iz vasi Goroska, katerega je tožil njegov sosed Peter Mariin zaradi uboja nekega konja.

Bila je neznosna vročina. Od zunaj so gledale skozi okna sodne dvorane zmučeno in obupano bele stene nasprotni ležečega poslopja, blesteče od svetlobe. V dvoranji je bilo zadušljivo in občinstva skoro ni bilo. Samo dva, trije kmetje, ki so bili tudi priče v pravi, so plaho in negibno sedeli na svojih mestih in poslušali z odprtimi usti.

Govoril je zagovornik — majhen, debel odvetnik z velikim trebuhom, golo glavo in obnošeno obleko. Oči so mu bile ko prikovane na sodnega predsednika; od časa do časa je izvelkel roko iz žepa in ko je kazal na obtoženca, je govoril z neverjetnim napotrom, da bi preglušil in premagal vse. Toda njegov glas je bil tih, rezek, ko da prihaja iz kake počene cevi. Klical je, kričal, pozival nebo za pričo, dvigaje oči proti stropu, in koncem vsakega stavka se je veličastno napanjal in široko mahal z rokami. Toda v apatičnih in negibnih obrazih sodcev je odsevala ko vedno ona nevzdržljiva potrpežljivost in malomarnost, ki nikomur ne daje upanja.

Predsednik je bil zaposlen z daljnimi

mislimi; en prisednik je risal konicke; drugi, ki je imel nedvomno glasbene sposobnosti, je narisal pred seboj veliko noto in jo pozorno povečeval s svinčnikom.

Obtoženi Mitre Mariin, droban rulosas kmet, bos in samo v srcaji, je sedel na svojem mestu in ko da ne bi ničesar razumel iz govora svojega branilca, je opazoval, kako se brenče zalezata velika črna muha v šipo enega izmed oken, zamaš se trudeč, da bi uletela. V trenutku, ko je advokat umolknil, da bi pogoltnil slino, se je Mitre obrnil k slugi, kateri se je odsotno praskal z nohti pri vratih in rekel glasno:

»Prijatelj, pojdi in izženi to mrcino, dovolj se je nabrenčala.«

Sodniki so pogledali nanj z nasmehom in obžalovanjem. Predsednik je zazvonil.

»Mitre Mariin, morate si biti na jasnem, da ni vaše stališče kot obtoženec ravno zavidanja vredno. Dostojnost zahteva, da molčite...«

»Aj, odletela je,« je dejal Mitre, kazaje na okno.

Sodniki so se spet zasmeli. Advokat je strogo pogledal svojega klienta, toda takoj je pokazal svoji blagohotno smeioči se obraz in nadaljeval:

»Da, gospodje sodniki! Te okolnosti treba vzeti, kot se pravi, v račun. Z drugimi besedami: je nujno, da se pojasni psihologija, moment, nekakšen...

Predstavljajte si noč — črno ko peklo, noč na vasi! Človek ne vidi do nosu! Moj klient leži sredi svojega dvorišča ali neke na gumnu in v svesti si svoje svete občanske pravice čuva svoje snope, kup žita, ki ga je pridelal s krvavim potom, pazi na svoje žulje take rekoč. Tam leži zgaran od celodnevnega truda. Pozabil je na vse, kot pravi pesnik. (Priče se v nerazumevanju spogledujejo.) Na vse, na ženo, otroke, da celo nebo! Utrujen je globoko zaspal... Tedaj pa nenadoma... Kaj vidimo, gospodje sodniki? Kaj? Nimam besed, s katerimi bi mogel to povedati! Človeški jezik odpove!... Da! In zdajci, moj klient se zbudi in gleda... O! Groza! Zvijljenje mojega branjenca visi na lasu! In kako ne bi? — Nad njegovo glavo stoji orjaška pošast, grozna, strašna, pripravljena, da ga požre. V strahu, zelo naravno, gospodje sodniki, izgubi moj klient takorekoč prisebnost. Vidi ognjene jezike sikajoče iz nozdrvi nestvora, vidi njegove s krvjo zalite oči, sijajoče pianosti... divjosti... Od groze se moj klient tresne. Ne ve, kje je, kaj se z njim godi!... Takrat pograbi puško in — bum — ustrel! Pošast pada, potem vstaja, skače čez plotove, beži na polje, najde slamo, se vanjo od bolečin zakoplje in... in umira... Ej, gospodje sodniki, vprašam vas, česa je kriv moj branjenec, da ni bila ta pošast nič drugega ko nekak konj, nekega Petra

Mariina? Konj?... Nekakšno bedno kljuse, vredno komaj 50 levov. Da! Kje je tu krivda? Kje? Radi česar, gospodje sodniki, sodite in premislite! Ozirajte se na dva zakona: na božjega, ki pravi, naj vsak trenotek varujemo svoje življenje pred pošastmi in sploh pred vsem, in na človeškega, ki deli dela na zakonita in nezakonita... In oba ta dva zakona opravičujeta mojega klienta...«

Advokat je resno pogledal okoli, obrisal pot s čela in sedaje se nasmehnil svojemu varovancu.

Sodniki so začeli dolgovezno šepetati. Predsednik je pozvonil in zaklical:

»Obtoženec, Mitre Mariin?«

»A!« je odgovoril Mitre in strumno po vojaško vstal.

»Kaj nam lahko počes o tej svoji zadevi?«

»Kdo? Ali jaz?«

»Seveda ti, saj vendar s teboj govorim.«

»Tudi jaz hočem reči, da je tako.«

»To je, ali je tako.«

»No, o tem konju,« je glasno zavpil Mitre. — »Preskakoval mi je na dvorišče. Dostikrat sem rekel Petru: Sosed, zapiraj svojega konja, sicer naj ti ga voljeje požro! Škoda mi dela, torej kaj? Uničil mi je vrt. Komaj se stemni, zmeraj hop, in preskoči plot. Uničil me je! Za nič se ne bi toliko izvil, gospod sodnik, kot za bučo... Ne la-

žem, govorim ti istino... To je bila buča, takšnale buča... no takale, in to kljuse mi jo je uničilo! Molčaj sem, molčaj, potem sem dejal: čakaj, posvetim ti, da boš pomnil. Dobro sem nabil puško in čakal... O polnoči ravno sem hotel leči, glej, tam je — hop — je preskočil. Saj vendar hudič preklei, nima tam kaj delati...«

»Pa potlej?« je vprašal predsednik.

»Potlej! Kako potlej? — Dvignil sem puško in... na mestu.«

»Potem?«

»Potem sva ga z ženo vlekla za vas. Tam sva ga zakopala v slamo z namenom, da vse skrijeva in medtem...«

Advokat je poslušal, kako njegov klient odkrito in točno pripoveduje dogodek in se tresel od jeze. Z očmi je iskal Mitrove poglede, da bi ga ustavil, toda Mitre, kot bi pozabil svojega zagovornika, je gledal samo predsednika.

»In koliko je po tvojem veljal konj?« ga je vprašal predsednik.

»Okoli 120 levov; konj je bil lep,« je odgovoril Mitre.

Advokat je besno vrgel papirje na mizo in šel hitro ven.

Sodišče je odšlo na posvet. Branilec je potegnil Mitra na hodnik in tresoč se od gneva, je obupno kričal nanj:

»Govedo! Če nisi hotel lagati, čemu si na najemaš advokata? In togoten je odšel po stopnicah doli. D-k